

Nr 320.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till förordning med vissa tillfälliga bestämmelser i fråga om åstadkommande av skjutsentreprenader; given Stockholms slott den 26 februari 1918.

Under åberopande av bilagda utdrag av protokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen antaga härvid fogade förslag till förordning med vissa tillfälliga bestämmelser i fråga om åstadkommande av skjutsentreprenader.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Alfred Petersson.

Förslag

till

förordning med vissa tillfälliga bestämmelser i fråga om åstadkommande av skjutsentreprenader.

1 §.

Har beträffande skjutsanstalt entreprenad icke åstadkommits för entreprenadperiod, som tager sin början den 1 januari 1919, äger Konungens befallningshavande utan hinder av bestämmelserna i 38 § skjutsstadgan besluta om entreprenadperiodens förkortande till ett år och har Konungens befallningshavande, där sådant beslut fattats, att så fort ske kan ånyo föranstalta om auktion för skjutshållningens utbudande, varefter med ärendet vidare förfares enligt bestämmelserna i 44—48 §§ skjutsstadgan; skolande därvid iakttagas, att stadsfullmäktige eller landsting vid fattande av nytt beslut jämlikt 44 § i nämnda stadga hava att tillika besluta i fråga om anstaltens uppehållande enligt 56 § i samma stadga, för den händelse entreprenad icke i nu medgiven ordning åstadkommes och beslut om anstaltens indragning ej heller meddelas.

2 §.

Då entreprenadperiod blivit jämlikt 1 § bestämd att för viss skjutsanstalt omfatta endast året 1919, skola under sistnämnda år åtgärder för skjutsningens uppehållande vid anstalten för en ny period av ett år vidtagas i enlighet med föreskrifterna i 1 §.

3 §.

Har beträffande annan skjutsanstalt, än i 1 § avses, vid 1919 års ingång icke åstadkommits entreprenad för entreprenadperiod, som tager sin början den 1 januari 1920, äger Konungens befallningshavande utan hinder av bestämmelserna i 38 § skjutsstadgan besluta om entreprenad-

periodens förkortande till ett år, och skall, där sådant beslut fattats, auktion för skjutshållningens utbudande ånyo förrättas och med ärendet vidare förfaras enligt bestämmelserna i 1 §.

4 §.

Då entreprenadperiod jämlikt 2 eller 3 § bestämts att omfatta allenast året 1920, skola för uppehållande av skjutsningen för tid där-
efter vid de skjutsanstalter, för vilka sådan bestämmelse träffats, åtgär-
der under år 1920 vidtagas i enlighet med föreskrifterna i 1 § och avse,
därest icke för samtliga skjutsanstalter inom länet entreprenadperioden
utgår med nämnda år, den tid, som återstår intill utgången av den för
länet eljest bestämda entreprenadperioden, men i annat fall den tid
Konungens befallningshavande äger i enlighet med 38 § skjutsstadgan
bestämma.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen,
enligt därå meddelad uppgift, utkommit från trycket i Svensk för-
fattningssamling.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 26
februari 1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Departementschefen statsrådet Petersson anförde:

Enligt 38 § i stadgan om skjutsväsendet den 22 juni 1911 skall i allmänhet entreprenadtiden för skjutshållningen omfatta en period av fem kalenderår. Kungl. Maj:ts befällningshavande äger dock, om så anses lämpligare, inskränka perioden till tre år. I varje fall skall emellertid perioden utlöpa vid samma tidpunkt för alla skjutsanstalter inom ett och samma län. I övrigt gälla för skjutshållningens utbudande på entreprenad i huvudsak följande bestämmelser.

Sedan Kungl. Maj:ts befällningshavande i början av året näst före det, med vilket den löpande entreprenadperioden inom länet går till ända, provat, huruvida för någon eller några skjutsanstalter förändring av de stadgade entreprenadvillkoren må vara behövlig, samt, i den mån anledning därtill förekommit, meddelat beslut om sådan ändring, skall

före näst därefter infallande maj månads utgång ordinarie entreprenadauktion hållas för tillvägbringande av nytt beting för en var skjutsanstalt inom länet.

Om vid sådan auktion avgivits godkänt anbud å skjutsningens övertagande, utan att därvid anspråk på entreprenadbidrag framställts, skall sådant anbud av Kungl. Maj:ts befallningshavande antagas; äro flera sådana anbud avgivna, antages det, som innefattar erbjudande att besörja skjutsningen för den lägsta legan.

Är åter vid det eller de lägsta anbuden fäst förbehåll om entreprenadbidrag, skall auktionsprotokollet av Kungl. Maj:ts befallningshavande överlämnas, för skjutsanstalt i stad, som ej deltagar i landsting, till stadsfullmäktige och för annan skjutsanstalt till årets lagtima landsting för det län eller landstingsområde, där skjutsanstalten är belägen.

Avgives däremot ej anbud, som kun godkännas, skall Kungl. Maj:ts befallningshavande föranstalta om ny auktion. Avges ej heller därvid sådant anbud, skall Kungl. Maj:ts befallningshavande underrätta stadsfullmäktige eller landstinget.

Stadsfullmäktige eller landstinget besluta, huruvida och till vilket belopp entreprenadbidrag för skjutsanstalt må böra anvisas. I sammanhang härmed kan även medges förhöjning av skjutslegan utöver maximilegan.

Enligt vad föreskrives i 46 § skjutsstadgan skall, om av anbudsgivare vid auktion betingat bidrag medgivits av stadsfullmäktige eller landsting, motsvarande anbud antagas. Har bidrag antingen alldeles icke eller ock endast till nedsatt belopp beviljats och åtnöjes godkänd anbudsgivare med sålunda bestämda villkor, skall entreprenaden överlämnas till honom.

Kan entreprenad ej åstadkommas i nu nämnd ordning, skall Kungl. Maj:ts befallningshavande, enligt vad stadgas i 47 §, så snart ske kan föranstalta om förrättande av ny auktion, därvid utrop anställs med de av vederbörande landsting eller stadsfullmäktige bestämda villkor i avseende å bidrag och skjutslega.

Avgives vid denna auktion godkänt anbud, skall det antagas. Om så ej är fallet, åligger det enligt 56 § stadsfullmäktige eller landsting att på sätt tjänligast finnes låta draga försorg om vederbörande skjutsanstalts uppehållande för den period, varom fråga är, varvid skjutslegan kan ytterligare höjas. Landsting kan uppenbarligen icke besluta härom förrän vid sammanträdet året efter det, då beslutet ifråga om entreprenadbidrag fattades. Kan ej i nu ifrågavarande fall skjutsanstalt uppehållas utan oskäligen kostnad, må den indragas.

Vid inom Hallands län under år 1917 hållna auktioner för skjuthållningens utbudande för entreprenadperioden 1919—1923 avgåvos beträffande 23 skjutsanstalter anbud, mot vilka Kungl. Maj:ts befallningshavande ej fann anledning till anmärkning med avseende å anbudsgivares person eller i fråga om borgen eller beskaffenheten av den erbjudna lägenheten, och som därför godkändes. Alla dessa anbud avgåvos emellertid under förbehåll av väsentligt höjda entreprenadbidrag å tillhopa 22,770 kronor, under det att sammanlagda bidragssumman vid samma anstalter under nu löpande period är allenast 7,700 kronor. Beträffande 9 anstalter med nuvarande entreprenadbidrag å tillhopa 2,480 kronor avgavs däremot icke något anbud.

Vid behandling av frågan om ordnande av skjutshållningen inom länet för nästkommande entreprenadperiod anförde vederbörande utskott hos 1917 års landsting, bland annat, att de fordrade entreprenadbidragen syntes utskottet vara i förhållande till nu utgående bidrag synnerligen höga och enligt utskottets åsikt högre än att desamma skäligen kunde av landstinget antagas. Anledningen till att så höga bidrag fordrats låge enligt utskottets förmenande bland annat och måhända huvudsakligen däri, att anbudsgivarna på grund av rådande ovissa förhållanden ansett det omöjligt att så långt i förväg med någon grad av säkerhet bedöma, huru omständigheterna för perioden 1919—1923 kunde gestalta sig, och för den skull, i syfte att skydda sig för ekonomisk risk, ansett sig böra begära avsevärt högre bidrag än vad förhållandena i och för sig föranledde till.

Landstinget beslöt också att icke för det dåvarande anvisa entreprenadbidrag åt någon av länets skjutsanstalter samt att hos Kungl. Maj:ts befallningshavande hemställa om föranstaltande av nya entreprenadauktioner. I sammanhang härmed beslöt landstinget vidare att hos Kungl. Maj:ts befallningshavande göra framställning om vidtagande av åtgärder i syfte att de nya skjutsentreprenadauktionerna, som med anledning av landstingets ovannämnda beslut skulle hållas, kunde utlysas att avse en entreprenadperiod av allenast ett år, enär det nuvarande tidsläget medförde svårigheter för eventuella spekulanter att utfästa sig för åtaganden, avseende så långa tidsperioder som tre eller fem år.

Under åberopande av vad landstinget sålunda anført hemställde Kungl. Maj:ts befallningshavande i nämnda län i skrivelse den 22 oktober 1917 om Kungl. Maj:ts medgivande därtill, att vid förnyade auktioner för upplåtande av skjutsningen vid länets skjutsanstalter entreprenadtiden måtte kunna bestämmas till allenast ett år.

Den 7 december 1917 fann Kungl. Maj:t den sålunda gjorda framställningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Då nu gällande skjutsstadga i dess helhet på sin tid varit föremål för riksdagens prövning och antagande, kunde det av Kungl. Maj:ts befallningshavande i Hallands län i ovan refererade ärende avsedda medgivandet, såsom innefattande ett avsteg från skjutsstadgans bestämmelser, icke av Kungl. Maj:t lämnas.

Departementschefen.

Emellertid synas de svårigheter i fråga om ordnandet av skjuthållningen för nästkommande entreprenadperiod inom Hallands län, som föranlett landstingets och Kungl. Maj:ts befallningshavandes anhållan, vara av så allvarsam art, att en framställning i ärendet till riksdagen må vara befogad, detta så mycket mera som en dylik hänvändelse synes påkallad jämväl av förhållandena inom flertalet av rikets övriga län. Enligt vad handlingarna i de av Kungl. Maj:t den 31 december 1917 avgjorda ärendena angående höjning av taxan å åkdonslega och av maximiskjutslegan utvisa, hava nämligen inom samtliga de län, där skjutsentreprenadperioden utgår med innevarande år, ordnandet av skjuthållningen för nästkommande period visat sig förenat med ganska stora svårigheter.

Även om de av Kungl. Maj:t den 31 december 1917 vidtagna höjningar dels av taxan å åkdonslega dels ock — beträffande flertalet län — av maximiskjutslegan för nästkommande entreprenadperiod måste vara ägnade att i sin mån verka underlättande uti ifrågavarande avseende, kvarstår dock den av nuvarande kristid föranledda svårigheten för spekulanterna att utfästa sig för åtaganden, avseende så långa tidsperioder som tre eller fem år, och den därav följande benägenheten hos dem att begära alltför höga entreprenadbidrag. Kunde däremot under nu rådande förhållanden entreprenadperioderna förkortas, vill det synas, som skulle därigenom beredas ökad möjlighet att för rimliga kostnader åstadkomma skjutsentreprenader.

Några avgörande betänkligheter synas ej heller böra möta mot att tillsvidare under de rådande krisförhållandena bereda möjlighet att förkorta entreprenadperioderna. Att för ernående av detta syfte vidtaga ändring i gällande skjutsstadga, synes dock vara varken erforderligt eller lämpligt, utan torde ett dylikt medgivande böra meddelas i en tillfällig tilläggsförfattning till skjutsstadgan.

Såsom jag nyss nämnt har Hallands läns landsting år 1917 beslutat att för det dåvarande icke anvisa entreprenadbidrag till någon anstalt inom länet. Enhanda beslut har — efter vad jag inhämtat —

fattats av landstingen inom några av rikets övriga län. En följd av dessa landstingens beslut bliver, att ett utbudande av skjutshållningen vid auktion, varom i 47 § skjutsstadgan förmåles, icke torde leda till något resultat, ty det lärer väl ej vara att förvänta, att under nu rådande förhållanden skjutshållningen övertages utan entreprenadbidrag. Jag vill erinra, att vid de i fjol hållna auktionerna inom Hallands län anbuden vid de 23 skjutsanstalter, beträffande vilka anbud överhuvud avgåvos, innefattade krav å ungefär tre gånger så stora entreprenadbidrag som de för närvarande utgående. Landstinget torde ej heller hava avsett, att en sådan ordning för åstadkommande av entreprenad skulle följas, utan synes hava åsyftat, att det förfarande, som enligt 40—48 §§ i skjutsstadgan skall äga rum året före det, varmed entreprenadperioden utgår, alltså i nu förevarande fall år 1917, skulle — delvis ånyo — försiggå under år 1918. Ett sådant förfarande står dock icke i överensstämmelse med skjutsstadgan utan förutsätter vissa avvikelser från stadgans föreskrifter i fråga om förfarandet vid skjutshållningens utbudande m. m. Dessa avvikelser skulle bland annat medföra, att landstings beslut om entreprenadbidrag komme att fattas samma år, som entreprenadtiden går till ända, vid vilket förhållande också samma års landsting, som beslutar angående bidrag, torde nödgas fatta beslut om vederbörande skjutsanstalts uppehållande eller eventuellt indragning, för den händelse det skulle visa sig, att entreprenad icke kunde åstadkommas på de av landstinget bestämda villkor.

Jag finner mig kunna tillstyrka, att på grund av nuvarande kristid ett sådant från skjutsstadgans föreskrifter avvikande förfaringssätt, som ovan angivits, tillfälligtvis tillämpas. Därest tiden mellan anbudens avgivande och entreprenadperiodens inträde sålunda förkortas, böra kostnaderna för skjutsningen kunna lättare beräknas, och härigenom skulle, särskilt i samband med inskränkning i entreprenadperiodens längd, helt visst i väsentlig grad åstadkommandet av skjutsentreprenader underlättas.

Ett sådant förfaringssätt, som nu angivits, synes mig lämpligen böra komma till användning i alla de fall, där vid tiden för ikraftträdandet av en eventuell provisorisk författning i ämnet entreprenad ännu icke åstadkommits för entreprenadperiod, som tager sin början den 1 januari 1919.

Då det påtagligen icke är ändamålsenligt att för sådana skjutsanstalter, där entreprenad icke hittills kunnat åstadkommas för tiden efter 1919 års ingång, under våren 1918 jämlikt skjutsstadgans före-

skrifter anordna entreprenadauktion för tiden efter ingången av år 1920, synes med åtgärder i sådant syfte böra anstå till nästa år, då alltså för dessa skjutsanstalters vidkommande samma förkortade förfaringssätt bör tillämpas. Den nya perioden synes ävenledes böra bestämmas att avse blott ett år, året 1920.

Vad beträffar de län, där ny normal entreprenadperiod börjar år 1920, böra auktionsförfarande och övriga åtgärder för åstadkommande av skjutsentreprenad äga rum i vanlig ordning under innevarande år. Därest emellertid vid 1919 års ingång sådan entreprenad för större eller mindre antal skjutsanstalter inom länet icke kunnat åstadkommas, torde enahanda befogenhet för Konungens befallningshavande att för dessa skjutsanstalters vidkommande besluta om förkortad entreprenadtid samt sådant upprepande av auktionsförfarandet m. m. böra medgivas, som jag nyss förordat i och för åstadkommande av entreprenad för år 1919.

Då det är angeläget, att entreprenadtiderna för samtliga skjutsanstalter inom ett län så snart som möjligt ånyo bringas att utlöpa samtidigt, torde för de skjutsanstalter, vid vilka på grund av tillämpning av ovan förreslagna medgivanden entreprenadperiod utlöper med år 1920, åtgärderna för skjutsningens uppehållande för tiden därefter böra inriktas på nämnda önskemåls tillgodoseende. Därest ej förkortning till ett år behövt medgivas för *alla* skjutsanstalter inom länet, bör för de anstalter, där förkortning skett, den nya perioden avse den tid, som återstår till den normala periodens utgång. Om däremot alla entreprenadkontrakt inom ett län, där förkortning skett, utlöpa med år 1920, torde, även om denna tid icke sammanfaller med länets förutvarande normala period, ny period av full längd kunna då börja, varom Konungens befallningshavande må bestämma enligt 38 § skjutsstadgan. Med vidtagande av åtgärder för skjutsningens uppehållande efter ingången av år 1921 vid nu ifrågavarande skjutsanstalter synes emellertid böra anstå till år 1920, och bör ärendet då behandlas enligt sådant förkortat förfaringssätt, som förut omförmälts.

Vad härovan sagts om landsting bör gälla även stadsfullmäktige i städer, som icke deltaga i landsting.

Förslag till förordning i ämnet i överensstämmelse med de av mig nu framhållna synpunkter har upprättats inom jordbruksdepartementet.

Sedan departementschefen därefter uppläst det sålunda omförmälda författningsförslaget, hemställde han, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen att antaga samma förslag.

Kungl. Maj:ts nåd. proposition Nr 320.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle proposition av den lydelse, bil. . vid detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Eric Paulsson.